No. 1527 Zaterdag 5 April 1913. 30ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER: B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Onze Begrooting

IN DE

Eerste Kamer

Voorloopig Verslag.

Het onderzoek in de afdeelingen heeft aanleiding gegeven tot de navolgende beschouwingen.

§ 1. Met veel belangstelling had men kennis genomen van hetgeen zal worden gedaan om de haven van Willemstad te verbreeden en, met het oog op de te voorziene belangrijke vermeerdering van het scheepvaartverkeer in de Caraïbische Zee, voor grootere schepen toegankelijk te maken. Het had echter de aandacht getrokken, dat er, naar het schijnt, geen pogingen worden gedaan om aan de zich slechts over ongeveer 200 M. uitstrekkende gouvernementskade eenige uitbreiding te geven op de wijze, als is aangegeven in het rapport der commissie voor de handelspolitiek betreffende de havenplannen voor Curaçao. Die uitbreiding echter zal bij eenige vermeerdering der scheepvaart noodzakelijk zijn.

Gaarne wenschte men te vernemen, of de Minister aan dit gedeelte van het rapport, dat voor eene gezonde ontwikkeling van het havenbedrijf van zoo groote beteekenis is, reeds zijne aandacht heeft geschonken en zoo ja, of Zijne Excellentie voornemens is, ook in deze richting verbetering van de haventoestanden op Curaçao ter hand te nemen.

Men zag ook met belangstelling de mededeeling tegemoet van de zienswijze van den Kolonialen Raad over het afgerond voorstel van den Gouverneur ten aanzien van hetgeen nog behoort te worden verricht, om de haven in de toekomst ten volle aan hare bestemming te doen beantwoorden; en men hoopte in verband met de snelle vordering der Panama-kanaalwerken, dat de door den Minister te dezer zaken toetoegezegde suppletoire begrooting spoedig zou worden ingediend.

§ 2. Naar aanleiding van het overgaan van de phosphaatontginning op St. Barbara aan eene vennootschap, werd de vraag gedaan, of men zeker kan zijn, dat door inbreng geen overwegende invloed aan buitenlandsch kapitaal wordt gegeven. Geeft de Mijnwet gelegenheid om dit tegen te gaan?

§ 3. De vraag werd gedaan, of de Minister reeds advies heeft ontvangen van zijn ambtgenoot van Marine in zake de beteugeling der op het eiland Curoçao voorkomende venerische ziekten.

§ 4. Door den Kolonialen Raad is het door den Gouverneur aangevraagd verhoogd subsidie voor het onderwijs afgestemd. Men wenschte de Regeering opmerkzaam te maken op het groote financieele belang, dat Nederland heeft bij het voort bestaan van het particulier onderwijs. Gevraagd werd, wat de Regeering in deze kan doen, daar zonder voldoende subsidieering het onderwijs in gevaar kan worden gebracht.

§ 5. Enkele leden oordeelden, dat de traktementen van de rechterlijke ambtenaren te gering waren. In een duur land, waar de prijzen voor onvermijdelijke levensbehoeften, die uit Europa of Noord-Amerika geïmporteerd moeten worden, hoog zijn, waren traktementen van f 4000 voor rechterlijke en andere hooge betrekkingen te gering. Om tegemoet te komen aan de bezwaren, die het verblijf in de Kolonie medebrengt, is goede salarieering een billijke eisch.

VAN PALLANDT.
BAVINCK.
REEKERS.
LAAN.
VAN DER DOES DE WILLEBOIS.

Memorie van Antwoord.

§ 1· Het was den ondergeteekende aangenaam te vernemen, dat men met veel belangstelling kennis genomen had van hetgeen zal worden gedaan om de haven van Çuraçao te verbreeden; hij waardeert het in staat te zijn om, in verband met de dienaangaande gestelde vraag, hieraan te kunnen toevoegen, dat het wetsontwerp tot verhooging van de Çuraçaosche begrooting voor 1913,waarbij o. a. voor de verdere verbetering van de haven gelden worden aangevraagd, zijn Departement reeds verlaten heeft.

Met dat voorstel wordt intusschen alleen beoogd den havenmond op eene breedte van 80 M· bij eene diepte van 10.80 M. te brengen. Het door den ondergeteekende met den Gouverneur gepleegd overleg heeft hem namelijk de overtuiging gegeven, dat — naast de verbetering van de kustverlichting, waarvoor bij de begrooting voor 1912 reeds gelden werden toegestaan en de nader aan de orde te stellen verbetering van het loodswezen — althans voorhands met de hiervoren aangegeven verbetering van den haveningang kan worden volstaan. De Gouverneur acht het niet noodig uitbreiding te geven aan de gouvernementskade, daar het niet te voorzien is, dat het ooit noodig zal zijn over eene grootere uitgestrektheid te beschikken, ten einde van gouvernementswege concurrentie in het leven te roepen. Mocht dat wenschelijk blijken, dan zou desnoods tot onteigening van de voor de uitbreiding noodige terreinen kunnen worden overgegaan.

De Koloniale Raad, in kennis gesteld met de voorstellen, door den Gouverneur-Generaal gedaan naar aanleiding van het „Rapport betreffende de havenplannen voor Curaçao" van de Commissie voor de Handelspolitiek, heeft daarin geen aanleiding gevonden zich dienaangaande uit te spreken.

§ 2. De Curaçaosche Mijnwet (*Staatsblad* 1909 no. 213) bevat in art. 5 bepalingen om in mijnbouwzaken vreemden invloed te beperken. Deze bepalingen zijn echter niet van toepassing op de phosphaatontginning der plantage Sta. Barbara, aangezien deze ontginning, op grond van art 10 der wet, aan hare werking is onttrokken.

§ 3. In zake de beteugeling der op het eiland Curaçao voorkomende venerische ziekte, heeft de ondergeteekende van zijn ambtgenoot van Marine nog geen advies ontvangen.

§ 4. Aangezien de ondergeteekende zich niet heeft kunnen vereenigen met de motieven, welke geleid hebben tot de verwerping door den Kolonialen Raad van de ontwerp-verordening tot herziening van de subsidieregeling voor het bijzonder onderwijs, is het zijn voornemen een beroep te doen op de Kroon ten einde overeenkomstig het 1ste lid van art. 48 van het Curaçaosche Regeeringsreglement in de gewenschte regeling bij Koninklijk besluit te voorzien. Aan dat voornemen zal eerst gevolg knnnen worden gegeven, nadat de noodige middelen ter bestrijding van de hoogere uitgaven, welke de regeling zal veroorzaken, bij de Curaçaosche begrooting zullen zijn toegestaan. Bij het hooger bedoeld wetsontwerp tot verhooging van de begrooting voor 1913 is hiermede rekening gehouden.

§ 5. Blijkens de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer betreffende de Curaçaosche begrooting voor 1902 (Gedrukte stukken. Zitting 1901—1902, 107. no. 20) is de vraag of de traktementen van de rechterlijke ambtenaren behooren te worden verhoogd, reeds meer aan de orde geweest. De weinig gunstige financieele toestand was toen de reden, dat aan de verhooging van die traktementen niet kon worden gedacht.

Naar de meening van den ondergeteekende is er echter thans wel aanleiding deze zaak nog eens nader te bezien en hij stelt zich dan ook voor daarover nader met den Gouverneur in overleg te treden.

De Minister Koloniën,

DE WAAL MALEFIJT.

HET DEBAT.

De Heer DUSSEL, waarn. Schoolopziener, gemachtigde van den Gouverneur, wenscht allereerst den heer Winkel te antwoorden op zijne vragen betreffende contrôle omtrent schoolgaande kinderen en schoolverzuim op de scholen voor Roomsch Katholiek Bijzonder onderwijs.

Spreker zegt, dat de schoolopziener de opgaven daaromtrent, zoowel wat betreft de bijzondere scholen als de openbare scholen verkrijgt van de hoofden der respectieve scholen en spreker heeft geen enkele reden om aan de juistheid van die opgaven ook maar in eenig opzicht te twijfelen.

Wat betreft den door den heer Winkel uitgesproken minderen dunk omtrent de prestatie van het R. K. bijzonder onderwijs, zegt spreker het volgende: „Mijnheer de Voorzitter, als ik hier een oordeel uitspreek over de prestatie van het R. K. bijzonder onderwijs, dan doe ik dat niet alleen uit hoofde van wat ik persoonlijk bij mijne bezoeken aan die scholen heb gezien en opgemerkt, ik baseer mij bij mijn oordeel over het onderwijs op die scholen gegeven tevens ook op de gunstige rapporten van mijn ambtsvoorganger, den met verlof zijnden schoolopziener, alsmede op het oordeel van de schoolcommissie alhier, welke commissie jaren achter elkaar het R. K. bijzonder onderwijs heeft kunnen nagaan en beoordeelen. Beider rapporten getuigen van dat onderwijs met zeer veel lof. En, Mijnheer de Voorzitter, met hen kan ik U de verzekering geven, van mijn innige overtuiging, dat op die scholen alles gedaan wordt om de kinderen behoorlijk te onderwijzen".

De resultaten van het onderwijs zijn uit den aard der zaak op deze scholen zoowel als op de openbare, waar hier geen leerplicht bestaat, in 't bijzonder op de buitenscholen uiteenloopend. Op de buitenscholen gaan de kinderen gemiddeld 3 á 4 jaar school. Dat in dien tijd niet dezelfde resultaten bereikt kunnen worden als in de scholen van het stadsdistrict en van de hoofdplaatsen der eilanden, waar het schoolbezoek gemiddeld 5 à 6 jaar is, zal men onmiddelijk moeten toegeven. Van gemelde resultaten kan ieder officieel persoon, dus ieder lid van den Raad, zich persoonlijk overtuigen. Spreker twijfelt er niet aan of dusdanig bezoek op de R. K. bijzondere scholen zal te allen tijde welkom zijn. Dat er, zooals de heer Winkel opmerkt nog zooveel dommen rondloopen, kan waar zijn, maar dat zijn hoogstwaarschijnlijk personen, welke nooit de scholen hebben bezocht, of althans hoogst onvoldoende. Heeft men die menschen ook gevraagd, of zij wel behoorlijk hebben schoolgegaan? Zoo ja, hoe dikwijls zouden zij dan naar waarheid hebben moeten getuigen: in 't geheel niet of, althans zeer weinig. Maar bovendien, dat alles kan geen reden zijn om na te laten zooveel mogelijk te streven naar verbetering van het onderwijs, hetzij bijzonder onderwijs of openbaar.

Trouwens de resultaten van het R. K. bijzonder onderwijs zijn dusdanig, dat de kinderen, welke de Roomsch-Katholieke scholen afloopen, aardig ontwikkeld zijn, behoorlijk schrijven en rekenen kunnen en een goede dosis, wat betreft de stadsscholen, algemeene kennis van Engelsch en Spaansch hebben opgedaan.

Spreker heeft zelf persoonlijk op alle scholen van dit eiland zoowel als op die op Aruba het onderwijs nagegaan, schriftelijk werk nagezien en mondeling onderzocht wat de leerlingen kunnen en kennen en het resultaat van zijn onderzoek was steeds zeer bevredigend.

Op een zijner bezoeken aan een der buitenscholen was hij vergezeld van eene onderwijzeres van een der openbare scholen voor M. U. O., een leerkracht, waarvan hij gerust kan verzekeren, dat zij uitstekend bij onderwijsautoriteiten staat aangeschreven door geschiktheid, zoowel als ijver.

Welnu, die onderwijzeres verzekerde spreker ongevraagd, hoe verwonderd ze was over de resultaten, die op die school met klassen van meer

LIEFDE EN LIJDEN.

(Historische Roman.)

XIV.

Ter herinnering : Een jong krijgsman, Edgar Gloswood, is valschelijk beschuldigd en veroordeeld tot het verrichten van mijnarbeid; zijne vrouw Anna heeft toen onmiddelijk haar besluit genomen, om met haar dochtertje, eveneens Anna geheeten, haren echtgenoot in zijne ballingschap te volgen. Ze woonden in een klein huisje te Cornwall, terwijl Edgar in de mijnen aldaar iederen dag zijn vernederend werk verrichtte, streng bewaakt, om ontvluchting te voorkomen. Anna herinnerde er hem eens aan, dat hun kind nog niet was gedoopt; hij antwoordde, dat het niet mocht worden gedoopt, daar hij, om den Anglicaanschen godsdienst veroordeeld, geen enkelen Anglicaan eene gunst wilde vragen; toen Anna nog aanhield, is hij ontstemd heengegaan.

Terwijl Anna nog nadacht over hetgeen er tusschen haar en haren echtgenoot was voorgevallen, toen ze daar voor haar huisje nederzat, schrok ze plotseling op door een verward geluid in de verte. Ze luisterde eenige oogenblikken aandachtig en meende het gekerm van weenende vrouwen te onderscheiden.

Deze twee gedachten vlogen haar nu door het hoofd: een ongeluk — Edgar!

„O God, wat nu nog", zoo riep ze uit, de handen ten Hemel heffend; ze nam de kleine Anna in hare armen en spoedde zich naar buiten.

Neen, ze had zich niet vergist! Ze was niet de eenige, die zich heen spoedde naar de plaats des onheils; overal in den omtrek zag ze vrouwen heen snellen, sommigen, zooals zij, haar kind in hare armen dragend; anderen trokken aan hunne hand een of twee kinderen mede; allen vreesden het ergste: zou mijn man ook in de mijnen geweest zijn, toen het ongeluk gebeurde? Dit eene had men uit ieders oogen kunnen lezen; dit eene lag op aller lippen, maar niemand durfde het uitspreken.

Anna had hier en daar een paar losse woorden opgevangen en wist nu, dat er in een der mijnen een water-uitstorting had plaats gehad, wat in die dagen een der grootste mijnrampen was, daar men technisch in het mijnwezen nog niet stond op de hoogte van den tegenwoordigen tijd, nu men zulke rampen meestal voorziet en daardoor kan voorkomen.

Al spoedig had Anna zich bij de andere vrouwen aan den ingang der mijn aangesloten; ze was reeds getuige geweest van menig hartverscheurend schouwspel, als een der vrouwen vernam, dat haar man zich nog in de mijnen bevond en dus wellicht een slachtoffer van het ongeluk was geworden.

Toen Anna bij de mijn-schacht slechts een tiental mannen zag staan en meende, dat Edgar zich niet onder hen bevond, kon ze zich niet meer inhouden.

„O God, zoo riep ze, o God, help me!"

Ze sloeg hare rechterhand voor hare oogen, terwijl ze met de linker haar kind vast tegen zich aandrukte.

Ze had zich echter vergist! Toen ze hare oogen weder opsloeg, bemerkte ze in de verte haren echtgenoot; ze kon zich door de dichte menigte heen niet tot hem begeven; ze maakte daarom met hare hand verschillende teekens boven de menschen-massa, om zijne aandacht te trekken; eindelijk zag hij op en de twee echtgenooten bemerkten en begrepen elkander. Hij wuifde zijne vrouw uit de verte toe, ten teeken, dat hem geen ongeluk was overkomen en gaf haar te verstaan, dat ze zich naar huis zou begeven, daar ze hier toch niets kon doen en nu zeker wist, dat hij zich niet onder het getal der slachtoffers bevond.

Ze voldeed hieraan en dacht niet meer aan hetgeen er tusschen hen beiden was voorgevallen met betrekking tot het doopen der kleine Anna.

Thuis gekomen legde ze haar kindje ter ruste en viel toen op hare knieën, om door een kort gebed God te bedanken voor het behoud van haren echtgenoot.

De bestuurder der mijnwerken, tevens opzichter over de werklieden, Smedley geheeten, was persoonlijk aanwezig om nog zooveel menschenlevens te redden als mogelijk was; hij gaf zijne bevelen, die alle zoo stipt mogelijk werden uitgevoerd.

„Mannen, zoo riep hij opeens, staakt het werk! Wij komen zóó niet verder! Het water in de mijnen moet eerst worden tegengehouden, willen we de ongelukkigen kunnen redden!"

Een der aanwezigen maakte toen de opmerking, dat zich dan het water in de mijnen ophoopte en allen zeker verloren waren.

„Nu ja, was het antwoord van Smedley, ze zijn toch niet meer in leven en bovendien, we kunnen voldoende andere werkers krijgen!"

Er ging nu onder de samengepakte menigte een gemor van verontwaardiging op over zoo'n onmenschelijken maatregel, om de misschien nog in leven zijnde werklieden maar te doen omkomen, omdat men zich voldoende andere werkkrachten kon verschaffen. Smedley zag trotsch over de menigte heen, als om te toonen, dat hij zoo'n uiting van misplaatst medelijden- zoo tenminste beschouwde hij het- ten sterkste afkeurde. Maar in zijn hart vreesde hij het volk; zette hij zijn maatregelen in dien geest door, dan was hij zijn leven niet meer zeker! Men zou hem opgenomen en, ten aanschouwe van allen, in de diepe schacht neergeploft hebben.

Zijn toestand begrijpend, durfde hij de werklieden niet noodzaken, de verschillende uitgangen waardoor het water naar buiten stroomde te stoppen.

„Er is nog één middel, zoo sprak hij het volk toe, terwijl hij door een strak gelaat zijne vrees trachtte te ontveinzen. Twee uwer moeten af dalen door de hoofdschacht, om te gaan zien, hoe de toestand beneden is en of er nog redding mogelijk is! Wie uwer biedt zich hiervoor aan; ik stel een flinke som gelds tot hunne beschikking!

Allen zwegen! Allen wilden zich wel voor hunne makkers blootstellen aan het groote gevaar om misschien met hen eenzelfden dood te sterven. maar dan zagen ze daar rondom zich of in de verte hunne vrouwen en kinderen staan en dat weerhield hen om in de mijn af te dalen.

Smedley herhaalde zijn oproep! Allen wachtten met kloppend hart, wie zich aan zou bieden! Er kwam beweging in de menigte; een jonge man met edel voorkomen en open blik baande zich met zijne armen

dan 80 leerlingen van kinderen, die toch zoo weinig buiten de school hooren en zien, werd bereikt. „Ik weet bij ondervinding", zeide zij, „dat het lang niet gemakkelijk is zelfs kleine klassen met leerlingen uit den beschaafden stand vooral in de eerste jaren de noodige kennis bij te brengen".

Het is ontwijfelbaar zeker, dat om de genoemde resultaten te kunnen bereiken, er thans veel te veel van de krachten van het onderwijzend personeel der onderhavige scholen moet worden gevergd. Bewonderen moet men het personeel dier scholen om hun ijver, toewijding en uithoudingsvermogen. Maar ten slotte is het een onafwijsbare eisch der humaniteit, dat het R. K. bijzonder onderwijs in de gelegenheid worde gesteld niet langer voort te moeten gaan van zijn onderwijskrachten te moeten vergen, datgene, waartoe zij onder de tegenwoordige omstandigheden genoodzaakt zijn, en waarvan zal blijken, dat het op den duur onmogelijk is vol te houden.

De Begrooting voor 1914.

Als nieuwe posten lezen we voor

ARUBA.

Art. 52. Subsidie aan de R.K. gemeente te Noord in de kosten van aanbouw van een nieuwe kerk f 1000.

Als toelichting schrijft de Gouverneur: De R.K. kerk te Noord is te klein voor de gemeente en verkeert buitendien niet in goeden staat. Een nieuwe kerk is daarom dringend noodig. De gemeente is te arm om zelve al de kosten van den aanbouw daarvan, die op ongeveer f 7000, — worden geraamd, te dragen. Voorgesteld wordt haar daarin tegemoet te komen met een bedrag van f 1000.

Art. 53. Subsidie aan de Protestantsche gemeente in de kosten van herstelling van het kerkgebouw te Piedra-Plat...... f 200. Ook dit gebouw vereischt dringend herstelling en de arme gemeente is niet bij machte daarin geheel te voorzien.

De kosten van exploitatie en onderhoud van een station voor draadlooze telegraphie op Aruba bedragen f 1290.

De specificatie van dezen post is als volgt:

personeel (verhoogd met f 120,—)	f 900
onderhoud	190
een telegrambesteller	200
	f 1290

De tegenwoordige chef van het kuststation geniet thans een inkomen van f 780.— Het komt den Gouverneur billijk voor, dat inkomen met f 120,— te verhoogen. Het ligt in de bedoeling het salaris van de chefs van de kuststations op Aruba en Bonaire periodiek te verhoogen tot een maximum van f 1200,— 's jaars.

Voor uitgaven in het belang van cultures worden f 5000 uitgetrokken. Het komt zeer wenschelijk voor, in 1914 met het verleenen van voorschotten in het belang van de aloëcultuur voort te gaan. Een bedrag van f 5000, — wordt daarvoor voldoende geacht. In 1912 is aan voorschotten ter verbetering van voormelde cultuur uitgegeven een bedrag van f 2943.64.— De terugbetaling begint in 1915.

Verder worden nog aangevraagd: f 300 voor herstelling van het dak van het schoolgebouw. De pannen lekken en moeten gedeeltelijk met cement worden aangestreken, gedeeltelijk vernieuwd worden.

Voor vernieuwing van den houten vloer in sommige vertrekken van het gezaghebbershuis f 350.

Voor buitengewone reparatie van den weg naar St. Nicolaas f 600. Algemeen wordt over den slechten toestand van den weg naar St. Nicolaas bij Balachi en Savoneta geklaagd. Het crediet van f 1500, — voor gewoon onderhoud van straten en wegen strekt niet om daaruit ook de kosten voor buitengewone reparatie te bestrijden.

HAVENWERKEN.

Voor het baggeren met den beugel langs den westkant van den gouvernementssteiger worden f 600 aangevraagd. De westkant van den steiger is de lig- en losplaats van ponten, roeibooten en andere kleine vaartuigen. Het is er evenwel zoo ondiep geworden, dat bij laag water bedoelde vaartuigen er niet meer kunnen aanleggen. Het is daarom zeer gewenscht, dat het zand en vuil, die zich daar langzamerhand hebben opgehoopt, verwijderd worden. De uitdieping zal over eene lengte van ongeveer 30 M. een breedte van 4 M en een diepte van 0.80 M. moeten geschieden."

Of dit baggeren met den beugel over zulk een kleine oppervlakte wel een afdoende oplossing zal brengen in de reeds sinds jaren hangende havenquaestie van Aruba?

Wij betwijfelen het wel een weinig.

Maar, misschien mogen we het niet vertellen, Gouverneur NUYENS heeft een aardige verrassing bewaard voor Aruba. De *Marie Charlotte*, de baggermachine van Curaçao, komt vermoedelijk vrij in 1914; de zandzuiger zal het schoonhouden der Curaçaosche haven van haar overnemen. En nu zal met het flinke sleepbootje, dat ook op de begrooting van 1914 komt, de baggermachine toch wel naar Aruba te transporteeren zijn. Dat plan wordt overwogen en dan kan de haven van Aruba ook voortaan flink op diepte gehouden worden. De vurige wensch van Aruba: een flinke, toegankelijke haven te hebben, zal dus ook in de naaste toekomst vervuld kunnen worden.

BONAIRE.

Door den Raad van politie werd voorgesteld aan den griffier van Bonaire, die ook veel schrijfwerk heeft hetzelfde inkomen van f 800 toe te kennen als aan zijn ambtgenoot op Aruba. Daar dit voorstel den Gouverneur billijk voorkomt meent hij het daartoe noodige crediet te moeten aanvragen.

Voor Bonaire worden de kosten van exploitatie en onderhoud van een station voor draadlooze telegraphie ook op f 1.290 gesteld, evenals voor Aruba. Evenzoo worden de onkosten voor het volksfeest op den verjaardag van H.M. de Koningin voor elk dezer beide eilanden gebracht op f 150 en dus voor Bonaire met f 50 verhoogd.

De kosten van exploitatie van op het domein aanwezige dividiviboomen komen niet meer op de begrooting voor.

Op 1o Augustus 1912 werd met deze exploitatie gestaakt, aangezien de resultaten daarmede verkregen hebben aangetoond, dat de daaraan verbonden kosten de opbrengst belangrijk overtreffen.

De gezaghebberswoning zal in 1914 moeten worden overgeverfd en van nieuwe glas- en jalouzieramen voorzien, wat f 400 zal kosten.

Op het erf van de gezaghebberswoning is een oude regenbak, die in slechten toestand verkeert. Wanneer die bak in goeden staat wordt gebracht, en dat kan voor f 200, zal daaruit water aan de politiebeambten en de gevangenen kunnen worden verstrekt, dat anders in den drogen tijd, als het regenbakje in het fort leeg is, moet worden aangekocht.

De zeilen van de rechercheboot zullen in 1914 door nieuwe moeten worden vervangen. De boot zal dan ook opnieuw moeten worden gekoperd; te samen worden de onkosten berekend op f 175.

Voor den loodsdienst ter lage Westkust wordt een nieuwe boot noodig geacht. De bestaande loodsboot is te klein, is laag en zwaar en alzoo voor den dienst ongeschikt.

Ook verkeert zij in zoodanigen staat, dat zij telkens moet worden hersteld.

Voor f 150 kan een nieuwe worden aangeschaft.

Waterverschaffing.

Art. 76. Kosten van het maken van werken in het belang van de **waterverschaffing** en onderhoud van de bestaande werken ..... f 300.

De waterverschaffing op Bonaire heeft al heel wat hoofdbrekens gekost, maar is toch haar oplossing nabij. Gedurende de felle droogte van 1912 heeft het Gouvernement, als werkverschaffing, vele putten laten verbeteren en uitdiepen, vijvers laten schoonmaken en vergrooten, nieuwe putten laten graven. Op dit oogenblik is er voldoende water voor de bevolking, dank zij de veelvuldige regens der laatste maanden. Een moeilijkheid blijft er echter nog over. De putten liggen over het algemeen tamelijk ver verwijderd van de bevolkingscentra. Nieuwe putten schijnen daar niet gegraven te kunnen worden; er zit te weinig water in den grond.

Om het water dichter onder het bereik der menschen te brengen, moet men eerst meer water den grond in laten trekken door het veelvuldig aanleggen van dammen. Op Curaçao is reeds bewezen, dat bestaande putten dan overvloediger water geven; best mogelijk dus, dat, als de grond meer verzadigd is door het opgehouden water achter de vele dammen, ook nieuwe putten gegraven kunnen worden. Men legge dus eerst heel vele dammen over Bonaire en als er veel water den grond is in getrokken, beproeve men nog eens putten te graven meer in de bevolkingscentra.

Een ander middel zou bestaan in het bouwen van groote regenbakken naast expresselijk daartoe van zinken platen vervaardigde vangdaken, of aan den voet van een hellend terrein dat glad gemaakt en met cement bestreken, ingericht kan worden als vangvloer.

Men zal niet spoedig te veel water kunnen opvangen en bewaren. De droge tijden van vroeger zullen ook in de toekomst wel terugkeeren. Er moet niet juist voldoende, maar overvloedig water beschikbaar komen voor de bevolking.

Dáár ligt de volledige opheffing van het zoo telkens terugkeerende watergebrek op Bonaire.

Voor 300 Gld. doet men echter niet veel. Wij durven derhalve vertrouwen, dat de Gouverneur dezen post wat zal verhoogen om de kroon te zetten op de werken in het belang der waterverschaffing voor Bonaire door het Gouvernement in de laatste jaren ondernomen. Er is thans water te krijgen op Bonaire! Dat is reeds een heele verbetering van den toestand Maar die toestand is nog lang niet zoo als hij wezen moet, en kan nog veel meer verbeterd worden, als het water gebracht wordt dichter onder het bereik der bevolking. Dan kan men ook eens gaan denken aan het verbouwen van versche groenten. Het gemis van versche groenten was evenzeer in vroegere jaren oorzaak van vele ziekten.

Na de groote ellende op Bonaire het vorig jaar geleden door gebrek aan water, zullen de Koloniale Raad en de Kamers in Nederland zeker bereid zijn meer toe te staan dan f 300 voor werken in het belang van waterverschaffing.

Wij durven zelfs wedden, dat men algemeen een veel hooger bedrag op de Begrooting verwacht had voor dit doel. Reden waarom wij verhooging van dezen post eerbiedig durven vragen aan den Gouverneur en den Raad.

BOVENWINDSCHE STEMMEN.

Saba, Februari 13.

Eenigen tijd geleden kwam mij een geschriftje ter hand: een artikel uit een Duitsch wetenschappelijk tijdschrift door Prof. D. van Blom, leeraar in de Staathuishoudkunde aan de Delftsche Hoogeschool.

Daarin wordt betoogd en met goede argumenten ook aangetoond, dat nederzettingen van Europeanen in tropische gewesten met het doel, *landbouw in die streken uit te oefenen*, tot geen resultaten leiden kunnen.

Er is natuurlijk alleen sprake van landbouw, uitgeoefend door de Europeanen persoonlijk, als veldarbeiders, kuddehoeders etc, niet van de boeren, die als z.g. heerboeren, en opzichters, dit bedrijf voeren. Voor hen zijn niet meer klimatologische bezwaren in de tropen aanwezig dan voor elken anderen Europeër.

De bewijzen, die de geleerde schrijver voor zijne stelling aanhaalt zijn proefondervindelijk, genomen uit de historie der kolonisatie in Suriname en op de eilanden Curaçao, Saba en het plaatsje Simpsonsbay op St. Martin.

Het eerste bewijs is de geschiedenis der nederzetting van Hollandsche Boeren in Suriname gedurende de 19e eeuw. Van jongen datum, is natuurlijk de geheele geschiedenis in alle bijzonderheden bekend.

Het geheele verloop dier kolonisatie, zooals het wordt aangegeven in dat artikel, toont aan, dat die onderneming een groot fiasco geweest is. Dat mislukken is hoofdzakelijk te wijten aan bezwaren, voortkomend uit het klimaat. Wel had men te kampen met zeer vele andere moeilijkheden, die het mislukken zeer bespoedigden, doch het hoofdbezwaar kwam voort uit de ongeschiktheid van Europeanen om veldarbeid in de tropen uit te oefenen.

Met een enkel woord vermeldt de Professor nog andere nederzettingen van Engelschen — van Hollanders in 1680, van bewoners van Pfalz en Bazel in de helft der 18e eeuw, van Wurtemburgers en Duitschers in de 19e eeuw, doch alle nederzettingen liepen uit op niets.

Een ander bewijs levert de degeneratie die, volgens den professor, ten huidigen dage in de blanken, nakomelingen van vroegere kolonisten, op de eilanden Curaçao, Saba en op Simpsonsbay te constateeren valt.

Dat er nog zooveel blanken, geborenen op die eilanden, zijn, in wie geen sporen van degeneratie te vinden is, die in geestes- en lichaamstoestand, in kracht en gelaatskleur het Europeesche behouden hebben komt voort:

1o. uit het principe, dat elke vermenging van het Europeesche met het gekleurde ras een zeer krachtige generatie geeft. Of er in de aderen der blanken, heden ten dage levend op de West-Indische eilanden, wat Indianenbloed schuilt, afkomstig van vroegere generaties „mag jetzt dahingestellt bleiben".

2o. dat de kolonisten, hun voorvaderen, zich nimmer met landbouw hebben ingelaten en de families dus niet onder de degenereerende invloeden van dat bedrijf hebben gestaan.

Degeneratie valt op alle deze eilanden te constateeren. Op het eene meer, het andere minder.

Dit is een feit, geconstateerd door doktoren en bevestigd door andere bevoegde personen.

Waarin echter die degeneratie bestaat, in hoever en waar vooral ze te constateeren is, wat precies de oorzaken ervan zijn, daarover zijn de geleerden het niet eens, en, al die opinies lezend, vooral Saba betreffend, zou men haast geneigd zijn het spreekwoord van „zooveel hoofden zooveel zinnen" er op toe te passen.

Wij willen aan het artikel enkele punten, Saba betreffend, aanhalen, omdat er interessante dingen in vermeld; worden die een aardigen kijk geven op Sabaneesche toestanden van vroeger en thans.

Eerstens worden de verschillende meeningen aangegeven, wie de eerste kolonisten op Saba geweest zijn.

Iets zekers hieromtrent valt niet te constateeren.

Waarschijnlijk is, dat tusschen 1632—40 eenigen van de Zeeuwsche kolonisten, die zich op Tobago gevestigd hadden, naar St. Eustatius en Saba overkwamen. In 1640 kwamen er opnieuw Hollanders op Saba, die er ook andere Europeanen aantroffen. In 1665 waren er op het eiland 87 Hollanders, 54 Engelschen, Schotten en Ieren, 85 Negers en Indianen.

Het meest is men de meening toegedaan, dat de tegenwoordige inwoners, afstammelingen zijn van kolonisten uit het Vereenigde Koninkrijk

En dit wordt hoofdzakelijk geconcludeerd uit de namen, die wijzen op Engelsche, Iersche en Schotsche herkomst; uit het feit, dat er reeds in vroege tijden Engelsche godsdienstbedienaren waren, en dat de Hollandsche Geestelijke van St. Eustatius, die ook Saba bediende, zich voor zijn doopregisters weinig bekreunde om familienamen, doch alleen het *aantal* der doopelingen opgaf.

Wat dedeu de oorspronkelijke kolonisten? Waren het landbouwers?

In de vroegste tijden waren het waarschijnlijk tuiniers, die op hun stukje land, moestuinvruchten kweekten; ook waren zij veefokkers. Ook werd het schoenmakersvak druk beoefend, hetgeen voor velen een bron was van welvaart.

In het jaar 1828 echter, toen Teenstra het eiland bezocht, was er van een bloeiend schoenmakersbedrijf geen spoor meer te vinden.

Wij kunnen daar bij voegen, dat men in oude geschriften en uit een mondelinge overlevering weet, dat er in het begin van de 18e en 19e eeuw koffie, katoen en indigo verbouwd werd, doch het is niet waarschijnlijk, dat de kolonisten zelf hunne gronden bebouwden, waarschijnlijker, dat zij hun slaven, waaraan zij rijk waren, het grondwerk lieten verrichten en zelf als opzichter hen commandeerden. Volgens Prof. van Blom kan onmogelijk verondersteld worden, dat vrijen naast slaven, in goede overeenstemming, het land te samen bewerkten.

Alle schrijvers stemmen overeen, — de Prof. meent, een heele enkele slechts uitgezonderd — dat het klimaat van Saba zeer gezond en aangenaam is, en de temperatuur lager dan op de andere eilanden.

En dat is waar. Het klimaat hier is verre van tropisch. De verzengende hitte, die in andere tropische landen den Europeaan zoo afmat en hem dikwijls ongeschikt maakt voor zijn werk, wordt niet gevoeld in de bewoonbare gedeelten van Saba. Vooral de dorpen Windwardside en Hellsgate, ± 1800 voet boven den zeespiegel, hebben — enkele dagen uitgezonderd — gedurende het geheele jaar een gematigde temperatuur.

Soms en vooral 's nachts een betrekkelijk zeer lage, zoodat een Europeaan zich daar gevoelt als in zijn eigen land in lentetijd.

En dit (aldus Pr. v. Bl.) volgens de theorie van Dr. Dryepondt:

„En hygiène tropicale un principe bien établi c'est qu' une élévation de 100 Métres corresponde à un déplacement vers le nord ou vers le sud de 2°; donc si on s'élève à 1000 mètres on se trouve non plus sous le climat équatorial, mais sous un climat égal à celui de 20° plus au nord ou au sud de l'equateur, c'est à dire dans un climat quasi tempéré où par conséquent les Européens peuvent vivre et s' acclimater".

In het Koloniaal verslag van 1911 leest men, dat er 1 Januari 1911 op Saba waren:

2387 bewoners waarvan 439 afwezig waren om in het buitenland als zeelieden (en als werklui) hun brood te verdienen.

Ofschoon in het Kol. verslag geen opgave wordt gedaan van het aantal blanken en zwarten en de schrijver geen conclusie maakt, gelooven we te mogen beweren dat het aantal blanken, dat der zwarten overtreft. En dit wordt bevestigd uit de bevolkingscijfers der jaren 1816 en 1863.

In '16 waren er 1145 bewoners waarvan 656 blanken, 27 vrije zwarten+462 slaven=489 kleurlingen.

In '63: 1650 inwoners, waarvan 1150 vrijen en 600 slaven, zwarten.

Nemen we voor het jaar '63 dezelfde verhouding van blanken en zwarte vrijen als in '16, dan krijgen we 1103 blanken en 47 vrijen, hetwelk met de slaven het getal 647 geeft.

Blijven we dezelfde verhouding getrouw dan moet men voor 1911 aannemen 1451 blanken en 936 kleurlingen.

De schrijver gaat verder en doet opgave van den economischen toestand in vroeger dagen en thans.

Teenstra (op Saba in 1828 en '29, en wederom in 1833 en '34) vond op Saba één suikerplantage met 60 slaven, en ieder huis (er waren er in het geheel 150) had een stukje grond met suiker, katoen en bananen beplant. De vrouwen, die de katoen bewerkten, maakten ook kousen en handschoenen.

Verder vond men een betrekkelijk grooten veestapel op Saba.

---

een weg door de omstanders; allen weken eerbiedig terug.

Men kende hem, ofschoon hij de andere werkliedeu slechts zelden toesprak en bijna nooit met hen omging.

Toen hij tot bij zijn opzichter Smedley was genaderd, riep hij, de rechterhand op zijne borst leggend:

„Ik bied me aan, om beneden te gaan zien; maar houd uw geld; ik ga toch, ook zonder belooning!"

„Wie zijt gij, vroeg Smedley?

„Wie ik ben, vraagt gij? Ik ben iemand met geen steenen hart, zooals sommige anderen, die voor hun volk nog minder eerbied hebben dan voor een dier!"

Smedley stond verbaasd over zooveel vrijpostigheid, over zoo'n afstraffend optreden in tegenwoordigheid van zijn werkvolk; hij begreep natuurlijk zeer goed, wat hier werd bedoeld en het volk met hem, daar Edgar — want niemand anders dan hij was het — deze woorden zoo hard mogelijk over het volk heen had uitgeroepen.

Onder een krijschend geschreeuw toonde het volk zijne instemming met deze woorden; hierdoor aangemoedigd, ging Edgar voort:

„Gij vraagt mij, wie ik ben? Iemand, die onrechtvaardig veroordeeld, hier zijn onrechtvaardige straf moet ondergaan. Ik bied me aan, om beneden te gaan zien en daardoor te voorkomen, dat een aantal menschen als dieren zou worden afgemaakt".

Het volk toonde opnieuw zijne instemming en begon meer op te dringen.

Smedley doorzag het gevaar, waarin hij verkeerde, om door het woedende volk van zijn leven te worden beroofd; hij vroeg daarom aan Edgar, om het volk meer gunstig voor zich te stemmen:

„Zijt gij gehuwd, edele vriend?"

„Ja, antwoordde Edgar, maar mijn vrouw zou niet willen, dat ik die menschen aan hun lot overliet."

„Welnu, hernam Smedly, zoo gij zelf wilt, ga dan zien en deel ons daarna mede, wat wij te doen hebben. Wie biedt zich nog meer aan, om die ongelukkigen te hulp te komen? Ze moeten minstens twee in getal wezen, om af te mogen dalen naar de plaats des onheils".

Weer volgden eenige oogenblikken van ademlooze stilte, totdat een ander, Deyman geheeten, uit de menigte trad en zich naast Edgar plaatste.

„Ik ben ongehuwd, zoo zeide hij, ik wil met hem gaan; maar ook ik verkies geen belooning voor hetgeen ik ga ondernemen!"

Deyman was, evenals Edgar, iemand met een edel karakter en telde ruim veertig jaren; zijn hoog voorhoofd was omgolfd door lange zwarte haren; boven zijn oogen, die ondanks zijn eenigszins gevorderden leeftijd flikkerden als bliksemschichten, droeg hij dichte, zwarte wenkbrauwen. Geheel zijn voorkomen verried den man van stand en, ofschoon hij er zelfs steeds over zweeg, men wist toch, dat hij eens rijk was en, na geheel zijn vermogen verloren te hebben, als gewoon arbeider in dienst was getreden bij den eigenaar der mijnen van Cornwall.

In gezelschap van dezen man daalde Edgar af in de mijnschacht en een droeve stilte ontstond er, onder de menigte, toen men de kettingen over de katrollen hoorde knarsen; men begreep, dat zich twee mannen hadden opgeofferd om misschien een zelfden dood te sterven als zij, aan wie ze hulp wilden verleenen; men kende hen alleen als mede-arbeiders, maar men wist toch zeer goed, dat zij beiden, vèr boven hen allen stonden en men vermoedde wel, dat zij vroeger betere dagen hadden gekend.

(Wordt vervolgd.)

De landbouw echter en veeteelt waren niet meer dan voor eigen consumptie. Groote export had er niet plaats. Men voerde wat kleeren, vee en tuinvruchten uit.

Nochthans heerschte er een zekere welvaart onder de bevolking, die hoogstwaarschijnlijk zijn reden had in de loonen, die aan boord der schepen verdiend werden. Zooals het geval was in 1857 volgens een brief van pastoor Gast, en ook thans nog het geval is.

Dezelfde pastoor schat het getal der akkers, bebouwd op Saba, op 300 tot 350.

Meestal plantte men daarop aardappelen en kool, die uitgevoerd werden naar St. Thomas.

De vrouwen hielden zich bezich met hoedenvlechten.

Op het oogenblik is er volgens van Kol, geen sprake meer van welvaart. Mogelijk is op Saba de armoede niet zoo groot als op de andere eilanden.

In '98 hadden 37 personen een inkomen van meer dan fl 1000,— en 184 van fl 500— fl 1000—

Bijgevolg 171 families d. i. ongeveer 855 inwoners meer dan fl 500. Hetgeen 37% der bevolking uitmaakt, tegen 10% op St. Martin en 6% op St. Eustatius, die dit inkomen hebben.

Dank zij de groote afzet van het bekende Sabaneesche handwerk is ook in 1910 de economische toestand gunstig gebleven.

In het Koloniaal Verslag over dat jaar wordt een vermindering gerapporteerd der aardappel-uitvoer, doch eene grootere uitvoer van uien, maar de gunstige economische toestand is vooral te danken aan de meerdere uitvoer van het Spanish work.

Uitgevoerd werd:

In 1907	voor	f	712
1908	„		2107
1909	„		4810
1910	„		8706

Ten slotte volgt er nog in het boekje een beschouwing van de physieke en psychische gesteldheid der blanken, het hoofdpunt van het schrijven. En uit de verscheidene getuigenissen van Doktoren en andere personen, blijkt, dat er ook op Saba in den geestes- en lichaamstoestand een zekere degeneratie te observeeren valt.

Echter, niet zoo erg als onder de nakomelingen van andere kolonisten. Want hier op Saba zijn de invloeden niet zoo groot geweest.

Eerstens, het klimaat is niet zoo afmattend.

Vervolgens, is een groot gedeelte der mannelijke bevolking zeevarend, of gaat geregeld werken in de koudere luchtstreken van Amerika, Bermuda etc.

En ten laatste hebben de kolonisten niet in den waren zin het landbouwbedrijf uitgeoefend. Wel mogen zij zich een weinig er mee bezig hebben gehouden, doch van een boerenbedrijf door Sabaneezen is nooit sprake geweest. En niettegenstaande dit alles, is er nog degeneratie te constateeren, zooals de stelling van Prof. van Blom, bevestigt.

Berichten uit de Kolonie.

Kerkelijke Berichten.

Eerw. Sr. Maria Josefa. ✠

In den gezegenden ouderdom van bijna twee en tachtig jaren is Zaterdag ll. op het Pensionaat Wel gelegen de Eerw. Soeur MARIA JOSEFA zacht en kalm ontslapen.

Meer dan vijftig volle jaren was Soeur JOSEFA verbonden aan het Pensionaat en was op jeugdigen leeftijd een der sterkste steunpilaren van deze in de naburige Republieken zoo gunstig bekende inrichting. Van Sto Domingo geboortig (zij heette in de wereld Mejuffr. PELEGRINA RICART) was zij voor de Hollandsche Zusters van dit Spaansch Pensionaat een heele hulp en door hare talrijke relaties in de Republiken heeft zij er zeer veel toe bijgedragen het Pensionaat die vermaardheid te schenken, welke het thans overal geniet.

Haar welbesteed leven werd bekroond door een heiligen dood na een langdurige voorbereiding van geduldig lijden. Zij ruste in vrede.

***

Dinsdag a.s. zal het Pontificale Jaargetijde voor de zielerust van Mgr. J. A. v. BAARS z.g. plaats hebben in de St. Annakerk ,Overzijde.

***

Z. D. H. Mgr. ADOLF NOUEL Aartsbisschop van Sto. Domingo en gewezen President dezer Republiek is gisteravond hier aangekomen. Z. D. H. gevoelt zich zwaar ziek en hoopt in Europa verlichting van zijn kwaal te kunnen verkrijgen.

Goede reis.

Na meer dan 25 jaren onafgebroken in de tropen gewerkt te hebben aan het Bijz. Onderwijs, zullen de Eerw. Fraters PANCRATIUS en LADISLAUS met verlof naar Nederland gaan per *Oranje Nassau*. Wij wenschen beiden Fraters een voorspoedige reis en een prettige vacantie, die hebben ze waarlijk ten volle verdiend.

En dan, ferm en flink weer teruggekeerd om met vernieuwden moed te beginnen!

***

Met de *Oranje Nassau* zullen met verlof naar Nederland vertrekken: De Edelgrootachtbare Heer Mr. J. B. GORSIRA en familie. De Hoogedelgestrengen Heer L. v. D. VEEN ZEPPENFELDT en familie

Aan allen een gunstigen overtocht, volkomen herstel van gezondheid en behouden terugkomst.

De havenwerken.

Het ontstekingsschip is ter kalefatering naar het Rifwater gebracht. De soldaatjes leggen nu de mijnen, vijf of zes tegelijk, vanaf een vlot, terwijl, heel praktisch, een geleiding de mijnen in zee met den electrischen ontlader op 't Rif verbindt. 't Torpedohuisje doet nu eerst goeden dienst. 't Gaat best en geeft uitstekend resultaat.

De tweede onderlosser is in 't begin dezer week te water gelaten en ligt nu met No. 1 de komst van den zandzuiger af te wachten; middelerwijl wordt onderlosser No. 3 op stapel gezet.

De zandzuiger ligt nog hoog en droog in Engeland. De Maatschappij, welke hem bouwde had ook een zeer grooten afgeleverd en naar Toulon laten slepen. Deze zandzuiger is gezonken in de golf van Biscaye. Om nu ook den tweeden, die voor Curaçao bestemd is, niet te verliezen heeft de Maatschappij den Minister verzocht kalmer tijden af te wachten voor den overtocht. Einde April vertrekt de zuiger.

't Is voor ons een heel tegenvallertje; wij verwachtten hem al zoo lang! Achter af gezien is het echter zoo erg niet. De zandzuiger had toch niets kunnen doen zonder onderlossers, en die komen nu alle drie met glans klaar. Daarbij, de zuiger zuigt met stoom en dat gaat nog al gauw. Voor einde 1913 zal hij wel klaar zijn met het wegwerken der zandbanken in onze haven.

Koloniale Raad.

Bij Kon. Besluit zijn met den ingang van den tweeden Dinsdag van Mei benoemd tot leden van den Kolonialen Raad der kolonie Curaçao A. G. STATIUS MULLER, J. SUTHERLAND en C. S. GORSIRA J.P.Ez.

Is met ingang van den 2n Dinsdag der maand Mei van dit jaar benoemd in den Kolonialen Raad van Curaçao tot voorzitter M. S. L. MADURO en tot ondervoorzitter A. G STATIUS MULLER, thans onderscheidenlijk die functiën bekleedende.

Openbare Werken.

Bij resolutie van den Minister van Kolonien is de opzichter van den Rijkswaterstaat 4e kl. met verlof J. C. GROENENDIJK ter beschikking gesteld van den gouverneur van Curaçao, om gedurende dat verlof te worden belast met de waarneming van het ambt van opzichter bij het Departement van Openbare Werken in die kolonie, ter vervanging van den Heer KLAVERSTEYEN.

Herhalingsschool.

Op 1 April is op Aruba een tweede klasse geopend voor herhalingsonderwijs, dat nu met een tweejarigen cursus volledig is. Slechts kinderen, die de gewone school met diploma hebben verlaten, worden toegelaten, zij moeten dus al de 6 klassen met succes gevolgd hebben.

De Arubianen zijn den Gouverneur zeer dankbaar voor dezen goeden maatregel; waardoor ook op Aruba de kinderen tot voldoende ontwikkeling gebracht kunnen worden.

Nederlandsche Consul.

De Heer DAVID M. SASSO, Vice-consul der Nederlanden te Panama, berichtte ons zijne benoeming tot Consul, met ingang van 15 Maart ll. Onze gelukwenschen.

Stoomwasscherij.

Een der vereischten van een havenstad druk met vreemdelingenverkeer is ontegenzeggelijk een moderne wasscherij. De Heer M. A. VILLAROEL heeft een stoomwasscherij opgezet, welke aan alle moderne eischen van hygiëne en zindelijkheid voldoet. Wij wenschen de onderneming veel succes.

Het Curaçaosche Elftal

der Voetbal-vereeniging *Republic* zal morgenmiddag op St. Mathew een revanche-match houden met een elftal van de club der militairen. Aan belangstelling zal het niet ontbreken.

Doodslag.

Dinsdagmorgen was men aan 't kolen laden voor de *Itersum*, welke gemeerd lag bij de werf „De Wilde". JUAN SAJA, die altijd ruzie zocht en anderen tergde, wierp met steenkool naar 2 scheepssjouwers, ISIDRO JUAN PEDRO en een zekeren NICOLAAS. Beiden zetten den jongen achterna, grepen en sloegen hem, met het ongelukkig gevolg, dat de jongen voor dood bleef liggen. Het lijk werd door de Politie naar St. Elizabeths-gasthuis vervoerd en geschouwd door Dr. HENRIQUEZ en Dr. GAERSTE in tegenwoordigheid van den Rechter Commissaris Mr. FORTMAN den wn. adv. gen. Mr. ELLIS en den plaatsverv. griffier, den Heer W. GRAVENHORST.

Ook de vechtersbazen werden met het lijk geconfronteerd.

Diefstal.

Een kaujitsjongen heeft Zaterdag aan boord der *Prins Willem III* 60 Gld. ontvreemd, waarvan hij goede sier maakte in de stad. Zijn misdrijf werd echter spoedig ontdekt, waarna de jongen aan de Polite werd overgeleverd.

Brandstichting.

Eenige Jantjes van Hr. Ms. *Zeeland* hebben in uitgelaten baldadigheid een vuurtje gelegd in een huis van de Punda. Op het hulpgeroep van de bewoonster kwam de Politie nog juist bij tijds om den brand te blusschen en verdere verspreiding te voorkomen.

De Vrijmoedige

is eergisteren zijn acht en dertigsten jaargang ingetreden.

Van harte geluk, waarde collega, ad multos annos!

Castro hier, Castro daar, Castro overal.

Volgens een telegram, dato 24 Maart uit Cherbourg aan de *Listin* van Sto. Domingo verzonden, was dien dag Grl. Cipriano Castro daar aangekomen aan boord der *Amerika*. Hij kwam van New-York, wilde niet van boord en reisde door naar Hamburg.

Dankbetuiging

Nieuwe tijdtafels ontvangen van de Leyland Line, Harrison Line en H. A. L Hiervoor onzen hartelijken dank,

Officieele berichten.

Aan den kommies 2de klasse der der belastingen op Aruba A. LEEFLANG is om gewichtige redenen acht dagen verlof verleend.

Aan den klerk op Aruba, J. N. VAN DER VEEN ZEPPENFELDT is om gewichtige redenen veertien dagen verlof verleend.

Aan den marechaussee 2de klasse alhier J. B. HAARD is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend.

Aan den Kantonrechter-plaatsvervanger, Archivaris en wijkmeester van het 2de wijk Willemstad, ED S. LANSBERG, is om gewichtige redenen drie weken verlof verleend; de hoofdkommies ter Gouvernements-Secretarie J. W. J. VAN DER LINDE SCHOTBORCH is tijdelijk belast met de functien van ardgivaris en de klerk R. J. BEAUJON JR., tijdelijk belast met de functien van wijkmeester van de tweede wijk.

Tot geemployeerde is benoemd D. H. F. DUSSEL en werkzaam gesteld ten postkantore op Curaçao, en de geemployeerde ten postkantore C. M. N. HAAIJEN is overgeplaatst ter Administratie van financien.

Aan den districtmeester van het 4e en 5e district alhier alhier, F. K. THIELEN is om gewichtige redenen een maand verlof verleend; de tweede commies op het ontvangerskantoor J. F QUAST is tijdelijk belast met de functien van districtmeester van die districten en de klerk ter Adminintratie van financien P. T. S. Krafft, tijdelijk belast met de functien van klerk van de Curacaosche Bank.

Het aan den tijdelijken gymnastiekonderwijzer aan de Hendrik- en Wilhelminaschool alhier H. MANUEL om gewichtige redenen verleend verlof is verlengd tot en met den 30n Juni 1913.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Constantino Alders, Felicia Alcara, Martina Bernabela, Señorita Cosimi, Amalia Cambrada, Juan Canies, Isabelita Catto, Vicente Celestino, Nicolina A. de Marchena, N. E. de Jesus, Meri de Leeuw, Meri Hoyer Hose Hart, J. B. Knip (2), Martins La Cruz, Paulina Martines, Isabel Martes, Anita Martes, Elias Penso, Arthur G. Peart Salome Rosello, R. J. Ramirez, Annet Simmermans Luci Trinidad, Emmy Vuurens (2), Carlos Wiedling.

Aangeteekende stukken: C. F. Muskus (3), Pinedo & Co. [2] en een rebut geadresseerd aan Etablissement Agricoles de Piritula de Sao Paolo.

Drukwerken: Barberia „La Violet", A. J. de Jong de Graaf, Hotel Republicano, Carillo Marquez, de Lamartiniere, Mary Merens, Peure-Torres, J. E. Seaton, Monseur Velbert.

Niet voor verzending vatbaar twee drukwerken respectievelijk geadresseerd aan: Florence Cadieres, Bonaire en Hendrik Römer Price, Den Haag.

Uit de naburige Republieken.

Sto Domingo. Z. D. H. Mgr. Adolf A. Nouel heeft het Presidentschap, sinds 1 December 1912 door hem waargenomen, met ingang van 1, April weder neergelegd. Of dit uitsluitend om gezondheidsreden geschiedde. dan wel, omdat de berg van moeilijkheden te groot was en vrede en rust op dien gloeienden bodem toch niet aan te kweeken waren, weten wij niet. Misschien wel alles te samen. Maar het gevolg zal zijn, dat de revolutie opnieuw den kop zal opsteken. Er zijn liefst 7 praetendenten voor het Presidentsschap.

Amerika zal wel een dikken stok in dit kakelend hoenderhok moeten werpen en stilte gebieden.

Venezuela. Hier is een aardige quaestie afgespeeld. Nadat de protocollen tot wederaanknooping van vriendschappelijke betrekkingen met Frankrijk door beide partijen waren opgemaakt en 11 Febr. onderteekend, werden de stukken door den Minister van Buitenlandsche Zaken door gezonden naar den Raad van Bestuur om het oordeel dezer leden, die slechts raadgevenden stem hebben, te mogen vernemen, waarna het protocol eindelijk aan het Congres zal worden aangeboden ter goed keuring. De Raadsheeren echter weigerden hun stem uit te brengen, daar zij eerst 21 Febr. geconsulteerd werden, toen de zaak al tien dagen beklonken was en door benoeming van ambassadeurs etc. reeds in werking was getreden.

President GOMEZ droeg, krachtens de grondwet, deze moeilijkheid, aan het Hooggerechtshof ter oplossing voor. Het Hof stelde den Minister in het gelijk en oordeelde, dat de Raad natuurlijk niet gehoord kon worden, vóór dat vaststond wat Frankrijk en Venezuela wilden en waartoe zij zich verplichtten, dat is dus, nadat het protocol was opgemaakt en onderteekend. De zaak mag dan volstrekt niet als beklonken en uitgemaakt beschouwd worden, daar uitsluitend aan het Congres de eindbeslissing over de verdragen toekomt.

Overzicht der telegrafische berichten.

De Balkannertjes blijven maar dapper door vechten, naar men zegt, omdat de Russische beer flink zal brommen, als de Europeesche Mogendheden het hun wat te lastig maken.

Oostenrijk begon 1 April een „vreedzame blokkade" voor Antiwar, om aldus Montenegro te dwingen Skoetari los te laten. Maar de bewoners van den Zwarten Berg houden vol, terwijl Servië en Griekenland hun hulptroepen toezenden. Engeland gaat Oostenrijk helpen en ook Duitschland zond een oorlogsschip, maar 't is een heel kleintje, namelijk de kleine kruiser Breslau. Is dat comedie, of oorlog?

Advertentien.

De Curaçaosche Hypotheekbank.

Het Bestuur van bovengemelde Bank maakt hierbij aan de debiteuren bekend, dat het van de Algemeene Vergadering van den 19n Maart 1913, de opdracht heeft gekregen om na den 1n Mei dj. tot gerechtelijke opvordering van kapitaal en interesten over te gaan van allen, die aan hunne verplichtingen jegens de Bank niet hebben voldaan.

Namens het Bestuur,
De Secretaris
C. P. NEUMAN Wz.
Curaçao 28 Maart 1913.
5—2

LA NUEVA Enciclopedia Internacional

Dice: "El Aceite de Hígado de Bacalao es uno de los agentes terapéuticos más valiosos; los beneficios que con él se obtienen en las enfermedades que causan pérdida de carnes no pueden ser superados. Se dá en la Tuberculosis, Raquitismo, Anemia, Bronquitis, Debilidad General y Affecciones de los Nervios."

LA EMULSION DE SCOTT



contiene el mejor y más puro Aceite de Hígado de Bacalao de Noruega, y lo administra en la forma más digerible y asimilable para todos los estómagos. No contiene alcohol ó substancia dañina alguna.

EXIJASE LA LEGITIMA

VOOR DE HUISMOEDERS

Wilt gij in uw huis ongelukken voorkomen, zoo raden wij U aan

GEBRUIKT ALTIJD

„LUZ DIAMANTE"

VAN

Longman Martnez.

NEW-YORK.

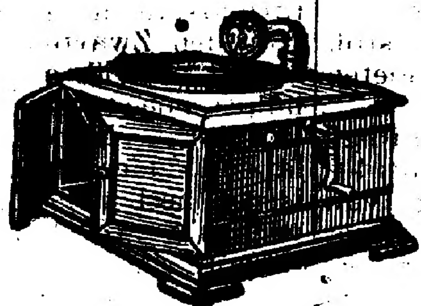
Dit is de eenige petrolie, welke gedurende de laatste 37 jaar geen enkele ramp veroorzaakt heeft. Geen gevaar voor ontploffing, geen rook, geen stank. Volkomen veilig.

1 Te koop bij C. WINKEL EN ZONEN.

DE PATHEFOON IN ELK GEZIN

Aria's en Koren van de meest beroemde Componisten, Orkestnummers met volle bezetting, Voordrachten van de meest populaire Artisten.

ERNST — De zoo spoedig afgesleten naald, door de andere Spreekmachines aangewend, en die oorzaak is van zoovele hinderlijke bijgeluiden, is bij de Pathéfoon vervangen door den onverslijtbaren Saffier. Hiervan blijft de weergave ook na herhaaldelijk gebruik van onberispelijke zuiverheid. — LUIM



Serie E.

Beschrijving van het Toestel.

Afmetingen: 45 c.M. grondvlakte en 25 c.M. hoogte. Genre notenhout, prachtig gebeeldhouwd met artistieke versierselen en **Pathé**-concert-alluminium-weergever.

De voortreffelijkheid der **Pathe-platen**, die zonder naald bespeeld worden, is algemeen bekend. De **Pathe-platen** kunnen een enorm aantal malen bespeeld worden; zij behouden de sterkte, het vermogen en het tempo van het orkest, de zuiverheid, de volheid en het schoone van de stem der beroemde artisten, die onze uitgezochte nummers vertolkt hebben. Het repertoire bestaat thans uit ongeveer 25.000 opnamen in alle talen en wordt dagelijks uitgebreid. Het is dus een onuitputtelijke bron van de edelste genietingen.

Repertoire van MEER dan 25.000 opnamen in alle talen.

Enorme keuze van de meest beroemde Zangers en Zangeressen, als: **Albers, Urlus, H. van Oort, Dons, Noté Vaguet, Engelen-Sewing, Tilly Koenen, Bonninsegna, Wognumkoor** etc., voordrachten van **Speenhoff, Solser & Hesse, Dumas** etc. de meest beroemde en bekende Aria's, Koren, Opera's, Operetten, Orkestnummers, Gewijde muziek, Walsen, Polka's, Fluit-, Viool- en Cello-solo's etc.

Wij zorgen voor een

MOOIE EN UITGEZOCHTE

collectie platen.

PATHÉPLATEN

35 c.M.

f 3.



Prijs f 17.50

DE NAALD-GRAMOPHONE

STAAT TOT DE

PATHEFOON

ALS DE

Trekschuit tot de vliegmachine.

WIJ LEVEREN U NAAR EIGEN KEUZE
hetzij een toestel Serie D of Serie E;
een Serie bestaande uit toestel met 20 platen van 35 c.M. of 25 platen van 28 c.M. dubbelzijdig;
dus 40, resp. 50 verschillende nummers.

TOT DEN PRIJS VAN f. 120
tegen overgave van documenten

PATHÉPLATEN

28 c.M.

f 2.50.



Serie D.

Beschrijving van het toestel.

Afmetingen 37 c.M. grondvlakte en 17 c.M. hoogte. Genre citroen- en notenhout, gebeeldhouwd, met **Pathé** concert-alluminium-weergever en grooten hoorn van ongeveer 50 c.M. middellijn.

Op den **Pathéfoon** zijn alle vindingen van de moderne techniek toegepast, zonder dat de prijs verhoogd werd. Hij brengt u muziek en zang, poëzie en vreugd in huis zonder noemenswaardige financieele offers. De stem van den zanger in alle toonaarden, de klank van het instrument van elken vorm, de harmonie van het geheel, de ontroering van den kunstenaar, de schalksheid van den humorist; alles geeft de **Pathéfoon** weder tot in de fijnste nuances. De **Pathéfoon** is een trouw dienaar in uw huis en tevens een betrouwbaar vriend. Op bevel, zonder ooit te weigeren, schenkt hij u alle ontroeringen, welke gij van den zanger of dichter kunt verlangen. Wat alle **kunstenaars van alle landen** schiepen, wordt door den **Pathéfoon** herhaald, met vlekkelooze reinheid van toon.

PLAATSELIJKE AGENTEN

gevraagd.

Bij vooruitinzending van het bedrag bij bestelling wordt op dezen prijs *10 %* korting toegestaan. *Teneinde zich* van *een prompte uitvoering te verzekeren, gelieve men ten spoedigste zijn bestelling in te zenden aan de* N. V. *PATEFOON Co. te ROTTERDAM* (Postbus 217), met duidelijke vermelding van beroep, naam en adres des bestellers. Verzocht bij bestelling te vermelden, of een toestel *D* (met hoorn) of een toestel *E* (zonder hoorn) verlangd wordt, alsmede of men 20 platen van 35 c.M., dan wel 25 platen van 28 c.M. wenscht.

Hamburg-Amerika-Linie.

Gevestigd in 1847.

Geregelde Vracht- en Passagier-Dienst onderhouden door 58 verschillende Lijnen, met 350 Havens in alle Werelddeelen.

Dienst tusschen Europa-West-Indie-Venezuela-Colombia.



Lijn I. *Aankomst* te Curaçao: van Europa en tusschen havens, den 1sten van elke maand.
Vertrek van Curaçao; naar Venezuela, Trinidad, St. Thomas Havre en Hamburg den 2|3 den.

Lijn IV. *Aankomst* te Curaçao van Hamburg-Antwerpen en St. Thomas den 10 van elke maand.
Vertrek van Curaçao naar Pto. Colombia, Cartagena Colon en Centraal America, den 10|11.

Lijn II. *Aankomst* van Colon en Colombia den 21|22 van elke maand.
Vertrek naar Europa via St. Thomas, en event. Pto. Plata, den 22|23.

Passagiers-vervoer naar alle plaatsen, welke door bovengenoemde lijnen worden aangedaan.

Behalve de stoombooten van bovengenoemde lijnen, doen *eventueel* ook andere Passagiersschepen der Maatschappij, deze haven aan, die over St. Thomas direct naar Europa varen, en de reis in ongeveer **15 dagen** volbrengen.

De Passagiersschepen der Hamburg-Amerika Lijn zijn alle voorzien van de noodige toepassingen voor de veiligheid en comfort der opvarenden.

Prijs der Passage naar Havre of Hamburg:
I Klas: $ *110*; *III Klas*: $ *50-A. G.*
Retour Biljetten: 10% afslag op de heen- en terugreis.

Voor verdere inlichtingen vervoege men zich tot

EDWARDS, HENRIQUEZ & Co.,
Agenten.

BEKENDMAKING.

De verkoop van ZILVEREN, GOUDEN en JUWEELEN VOORWEPPEN, beleend ter *Spaar- en Beleenbank* van 1en Sept. 1911 t/m 28 Februari 1912, onder No. **6237 E**, t/m No. **4622 G** zal plaats hebben op *Donderdag*, den 10d. April a. s, en volgende Donderdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen, door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao den 5 April. 1913

De Voorzitter,

A. JESURUN.

Photographische Inrichting.

Soublette et Fils,

HOFPHOTOGRAFEN

VAN



H. M. de Koningin der Nederlanden

BEKROOND

te Amsterdam 1883,
" Antwerpen 1885,
" Chicago 1893, en
" Curaçao, Eerste Prijs Eeremedaille, 1904.
" Brussel, 1910

Curaçao, Waterkant Otrabanda.

HAVEN-NIEUWS.

VAN 29 MAART – 1 APRIL.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Zulia	S S Morris	29 Maart	New-York	29 Maart	Maracaibo
Venezuela	J Montero	29 ,,	Maracaibo	29 ,,	La Guayra
Pr. Willem III	C v. Baaren	29 ,,	Amsterdam	30 ,,	New-York
Merida	A Johanson	31 ,,	Maracaibo	31 ,,	La Guayra
Venezuela	J Montero	1 April	La Guayra	1 April	Maracaibo
Merida	A Johanson	2 ,,	La Guayra	3 ,,	Maracaibo
Zulia	S.S. Morris	3 ,,	Maracaibo	3 ,,	New-York
Caracas	Furst	3 ,,	New-York	3 ,,	La Guayra
Venezuela	J Montero	5 ,,	Maracaibo	5 ,,	La Guayra
Oranje Nassau	G D Nieman	6 ,,	New-York	7 ,,	Amsterdam
Merida	A Johanson	9 ,,	Maracaibo	9 ,,	Maracaibo
Guayana		9 ,,	La Guayra	9 ,,	Maracaibo
Caracas	Furst	8 ,,	La Guayra	9 ,,	New-York
Kaum		12 ,,	New-York	12 ,,	Maracaibo
Guayana		12 ,,	Maracaibo	12 ,,	La Guayra
Prins Willem I	A R Nyboer	12 ,,	Amsterdam	18 ,,	New-York
Nordhvalen	Blom	26 Maart	Norfolk	4 April	Cuba
Montevideo	C Morales	29 ,,	Colón	30 Maart	Barcelona
Città di Milano	T. Raffo	31 ,,	Genova	31 ,,	Colón
Ittersum	Bakker	31 ,,	Tucacas	1 April	Aruba
Albanian	Gittens	8 April	Liverpool	8 ,,	Sta. Marta
Virginia	R Hochfeld	5 ,,	Pto Colombia	6 ,,	Hamburg
Assyria	H Bark	6 ,,	Hamburg	7 ,,	Hamburg
Bavaria	K Graalfs	11 ,,	Hamburg	11 ,,	Pto Colombia

Schoeners,	Aankomst.	van	Schoeners.	Vertrek	naar
Ariminta H	30 Maart	Rio Hacha	*Camia H*	29 Maart	Maracaibo
Juan Luis H	30 ,,	Aruba	*Rosa Maria H*	31 ,,	Aruba
Lady C	31 ,,	Aruba	*Virginia H*	31 ,,	Vela de Coro
Meteor H	31 ,,	Maracaibo	*Jane H*	1 April	Maracaibo
Carlota H	31 ,,	Maracaibo	*Juan Luis H*	1 ,,	Aruba
Sophia H	1 April	Bonaire	*Nereida H*	3 ,,	Maracaibo
Olinda H	1 ,,	St Domingo	*Gacela H*	1 ,,	Maracaibo
Pluma d Oro V	2 ,,	Maracaibo	*Sophia H*	3 ,,	Bonaire
Virginia H	3 ,,	Vela de Coro	*Lady C*	3 ,,	Rio Hacha
Estr. del Mar V	4 ,,	Guanta	*John Blackw*	4 ,,	Bonaire
Saeta V	5 ,,	Maracaibo			

H.M. **ZEELAND** is 31 mrt. vertrokken naar Suriname via Trinidad.

Gisteren kwam hier binnen komende van Barahona vapor Dominicano **IACAGUA** a. s, maandag vertrekt hij weer naar de hoofdstad Sto. Domingo.

ZOO JUIST VERSCHENEN!

CATECISMO GRANDI

DI

Doctrina Cristiana

PA VICARIATO APOSTOLICO DI CURACAO.

Verkrijgbaar in het St. Martinusgesticht; 15 cts oningebonden, 25 cts gebonden.